

ARCHEOLOGIENOTA
BOCHOLT LOZERHEIDE
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

FODIO
Turnhoutsebaan 277
B-2110 Wijnegem

Marleen Arckens
Jan De Beenhouwer

Inhoud

2. Programma van maatregelen	2
2.1 Gemotiveerd advies	2

2. Programma van maatregelen

2.1 Gemotiveerd advies

In het kader van het soortenbeschermingsprogramma voor de Roerdomp en het LIFE BNIP (LIFE14 IPE BE 002) project, plant het Agentschap voor Natuur & Bos (ANB) terreininrichtingen verspreid over een oppervlakte van 18,8 ha ter hoogte van het domein Lozen in Bocholt. Het projectgebied werd daartoe in 6 zones onderverdeeld. In de zones 1, 2, 3 en 5 vinden de geplande ingrepen plaats in gronden die reeds eerder werden vergraven bij de aanleg van vijsvijvers in het derde kwart van de 20 ste eeuw. In zone 6 worden nieuwe stuwen geplaatst op de aanvoergracht van het historische bevoeiingssysteem. De werken worden uitgevoerd binnen de bestaande dijk. De aanwezige stronken van de gevelde bomen worden gepuntfreeds. De bestaande rabatten blijven behouden. Ook hier vinden dus geen ingrepen plaats die bijkomende bodemverstoring met zich meebrengen. Ter hoogte van zone 4 zal binnen een terrein van 3,2 ha het soortenarm grasland over een oppervlakte van 1,5 ha worden afgegraven tot op een diepte die varieert van 45 tot 75 cm om een nieuw zacht glooiend maaiveld aan te leggen.

Het doel van het bureauonderzoek was het projectgebied archeologisch te evalueren op basis van de bestaande bronnen en de impact van de geplande werken op eventueel aanwezig archeologisch erfgoed te bepalen.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig. Alle relevante beschikbare bronnen werden geraadpleegd. Het onderzoek confronteerde de landschappelijke, bodemkundige, historische en archeologische karakteristieken van het onderzoeksgebied met de geplande ontwikkeling. Enkel in de oostelijke helft van zone 4 en in zone 6 blijkt op basis van de resultaten van het bureauonderzoek de bodem nog niet verstoord door menselijke ingrepen die dateren van tussen het midden van de 19de eeuw en het vierde kwart van de 20ste eeuw. Op basis van de gegevens verzameld tijdens het bureauonderzoek werd voor zone 4 en 6 de archeologische verwachting als volgt omschreven:

- voor steentijd artefactensites (paleolithicum - mesolithicum) : Het beekdal aangeduid op de quartairgeologische kaart vormde in het vroeg-holocene en daarvoor een markant, goed herkenbaar landschapselement. De afstand van de oostelijk grens van zone 4 tot het midden van de vroegere beekvallei bedraagt ca. 250 m. De overgang van droog naar nat bevindt zich tegenwoordig aan de rand van de met alluvium opgevulde vallei (overgang van bodemserie Seg naar Sdg). Op dergelijke plaatsen mag men archeologische waarden uit de steentijd verwachten. Kampementen lagen in deze periode namelijk vaak op zogenaamde landschappelijke gradiënten (zone van hoog naar laag), zoals de flank van een vallei. Ook zone 6 bevindt zich op de overgang van droog naar nat (Seg naar Sdg en Sbf), maar is meer dan 250 m verwijderd van het beekdal herkenbaar op de quartairgeologische kaart. De zure zandbodem in zone 4 is niet gunstig voor de bewaring van niet verkoold organisch archeologisch erfgoed. Dat beperkt de mogelijkheden voor onderzoek naar de bestaanseconomie van prehistorische gemeenschappen.
- voor protohistorische en historische sites (neolithicum - nieuwe tijd): de zones met natte depressiegronden binnen het onderzoeksgebied hebben een zeer lage verwachting voor nederzettingssporen. Ook de zure zandbodems in de overige delen van het onderzoeksgebied hebben omwille van hun beperkte natuurlijke vruchtbaarheid een lage verwachting voor nederzettingssporen.

Voor zone 6 wordt geen verder archeologisch onderzoek aanbevolen vermits de geplande ingrepen in de bodem geen bijkomende verstoring zullen veroorzaken.

Op basis van de gegevens verzameld tijdens het bureauonderzoek zijn de topografische en bodemkundige eigenschappen in zone 4 gunstig voor archeologische waarden die dateren uit de steentijd. In deze zone wordt gezien de geplande bodemingrepen verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem aanbevolen in de vorm van een landschappelijk booronderzoek om na te gaan in hoeverre de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard bleef.

In het hele onderzoeksgebied waarbinnen landschappelijke boringen werden geplaatst werd in de boringen een opgebrachte humus A horizont aangetroffen met daaronder plaatselijk een initiële B horizont die maximaal 100 jaar oud is. Dit wijst op verlagen/afgraven van het terrein vermoedelijk voor de aanleg van vloeiveiden in de tweede helft van de 19de eeuw.

Op basis van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek kan worden besloten dat als gevolg van de bodemingrepen bij de aanleg van de vloeiveides in de tweede helft van de 19de eeuw de oorspronkelijke A en de sterk ontwikkelde podzol B zoals gekarteerd voor de opmaak van de bodemkaart verdwenen zijn.

De verwachting geformuleerd op basis van het bureauonderzoek moet worden bijgesteld. De archeologische verwachting voor het onderzoeksgebied waarbinnen landschappelijke boringen werden uitgevoerd wordt op basis van de vaststellingen in verband met de bodemopbouw als zeer laag omschreven. Er konden geen zones worden afgebakend waarbinnen een verhoogde kans bestaat op het aantreffen van steentijd artefactensites.

Het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied en de kans op kennisvermeerdering bij verder onderzoek worden daarom als zeer laag ingeschat. Omwille van het onevenwicht tussen de onderzoekinspanning en de te verwachten resultaten wordt geen verder onderzoek aanbevolen. Er dient bijgevolg geen programma van maatregelen te worden opgesteld (zie 1.2.4 en 1.2.5).